

CUMHURİYET'İN İLK YILI

23 Haziran 1924: 1924 yılında kız liselerinde yalnız onuncu sınıfı bitirenlere diploma verilecektir. Bu hanımlar eskiden olduğu gibi yüksek mekteplerle, Darülfünun'a kabul edileceklerdir. Eylül ayından itibaren ise kız liseleri öğrencilerinin on bir senelik tahsil görmeleri gerekmektedir. (Çapa Kız Öğretmen Okulu öğrencileri.)
Cengiz Kahraman Arşivi, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık "Cumhuriyet'in İlk Yılı" Sergisi, 2023

30 Haziran 1924: İstanbul'da posta dağıtıcıları, ücretlerini yetersiz bularak topluca istifa ettiler. (Sepetli motosikletleriyle postacılar.) Barış Tanır Arşivi
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık "Cumhuriyet'in İlk Yılı" Sergisi, 2023

Bu yıl yüzüncü yılını birçok kişi ve kurumun etkinlikleriyle kutladığımız Cumhuriyet'imizin hiç şüphesiz en tartışmalı zaman dilimi hiç şüphesiz ilandan itibaren geçen ilk yıldır.

Okullarda, müfredat gereği, Cumhuriyet'in ilan edildiği ilk yıllara ait gündelik hayata dair bilgi pek verilmez. En fazla cumhuriyetin ilanına ait Meclis oturumunda konuşmalar "Yaşasın Cumhuriyet" naralarıyla kabul edildi denilerek verilir.

Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan Cumhuriyet'in İlk Yılı isimli kapsamlı kitap, o yıllarda çıkan gazete ve dergilerin bir taraması yapılarak Banu İşlet, Binnur Mörel Büyükertan ve Eser Demirkan tarafından yayıma hazırlandı. Bu kitapta olaylar kronolojik olarak okura sunuluyor.

Bu kitaptan hareketle Cengiz Kahraman'ın küratörlüğünde Yeşim Demir Pröhl'in sergi

tasarımıyla İstiklal Caddesi'nde yer alan Yapı Kredi Kültür Sanat'ta bir sergiye dönüştü.

Serginin merkezin o yıl yaşanan iki önemli hadise yer alıyor. Birincisi 30 Ağustos 1924'te Başkomutanlık Meydan Muharebesi kutlamaları diğeri ise 5-6 Ekim 1924'te İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşu.

Bunların yanında tabi ki mübadele, ekonomik sorunlar, yargı sistemindeki değişiklikler, yeni anayasa, hilafetin lağvedilmesi, ülkenin yavaş yavaş laikliğe geçişi gibi pek konu gündemde.

Diğer yandan ise gündelik hayat bir şekilde devam ediyor. Sinemada filmler gösteriliyor, tiyatrolarda oyunlar sahneleniyor, balo salonlarında dans yarışmaları düzenleniyor.

İlanının üzerinden 100 yıl geçen ve bugün artık üzerinde tartışmadığımız yönetim biçimizin ilk başlangıcındaki tartışmaları görmek, itirazları ele alabilmek bence sergiyi daha kayda değer kıladı.

Sergi, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yılını gazete ve dergi kupürleri ve bazı belgesel parçalarından oluşuyor. Basında yer alan grafik dilini anlamayabilmemiz için de ipuçları barındırdığından sanatsal anlamda bir yaklaşım görebiliyor. Bir yıl içinde gerçekleşen eğlenceli ve renkli olaylar, kültür, sanat, spor alanındaki gelişmeler fotoğraflar, karikatürler, reklam ve belgesellerden kesitler sunuluyor.

Tabi ki Reis-i Cumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın yurt gezileri, yapılan sanayi hamleleri de serginin içinde yer alan hususlardan.

Sergide ve kitapta tüm bunları görmek mümkün. Ama bunlar halkın ne kadarlık bir kesimi temsil ediyor. Gerçekten Cumhuriyet'in ilk yılında yaşananları mı görüyoruz yoksa cumhuriyetin ilanı ile birlikte Avrupalaşma hızı artan ve adeta yeniden inşa edilen bir ülkeyle mi karşı karşıyayız? Cumhuriyet'e itiraz eden, yapılan yeni düzenlemelere karşı koyanlar adeta görünmez bir şekilde bizlere sunuluyor.

29 Ekim 1923-29 Ekim 1924 yılları arasında yaşananların anlatıldığı sergi 3 Eylül 2023'e kadar ücretsiz olarak ziyaret edilebiliyor.